

NATURVÄRDE SINVENTERING VIVESTA UDDE

2020-06-16

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	2
2 METOD	4
2.1 Metodbeskrivning NVI	4
2.2 Metodval NVI i det här uppdraget.....	4
2.3 Kriterier för inventering av träd	4
2.4 Tidpunkt och ansvarig personal	5
2.5 Informationskällor och litteratur	5
2.6 Utrustning vid fältarbete.....	6
2.7 Osäkerhet i bedömningen	6
3 RESULTAT FÖRSTUDIE	6
4 RESULTAT FÄLTINVENTERING	6
4.1 Övergripande beskrivning inventeringsområdet.....	6
4.2 Naturvärdesobjekt	8
Naturvärdesobjekt 1 - Hällmark och bergsbrant med hävdgynnade arter	10
Naturvärdesobjekt 2 - Talldominerad blandskog med karaktär av skogsbeta	11
4.3 Naturvårdsarter.....	12
4.3.1 Begreppet naturvårdsarter.....	12
4.3.2 Naturvårdsarter inom inventeringsområdet	12
4.3.3 Rödlstade arter inom inventeringsområdet.....	15
4.3.4 Fridlysta arter inom inventeringsområdet	15
4.3.5 Typiska arter inom inventeringsområdet	15
4.3.6 Signalarter inom inventeringsområdet.....	16
4.4 Övrigt område	16
5 VÄRDEFULLA TRÄD	16
5.1 Äldre träd viktiga för biologiska mångfalden.....	16
5.2 Resultat inventering av träd.....	17
5.2.1 Särskilt skyddsvärda träd inom detaljplaneområdet.....	17
5.2.2 Skyddsvärda träd inom detaljplaneområdet	17
5.2.3 Värdefulla träd inom detaljplaneområdet.....	18
5.3 Rekommendation gällande träd i detaljplanen	18
6 KONSEKVENSN ÖKAD BÅTTAFIK	18
6.1 Bakgrund fritidsbåtars påverkan.....	18
6.2 Vattenområdet i detaljplaneområdet	19
6.3 Bedömning påverkan.....	19
7 SAMLADE REKOMMENDATIONER	20
8 REFERENSER	21
BILAGA 1 METOD ENLIGT SIS-STANDARD.....	22
BILAGA 2 FOTON AV VÄRDEFULLA, SKYDDSVÄRDA OCH SÄRSKILT SKYDDSVÄRDA TRÄD	26

1 INLEDNING

Ett arbete pågår med att ta fram en ny detaljplan för fastigheten Vivesta 1:15 i Oxelösunds kommun. Länsstyrelsen har i ett yttrande föreslagit att en Naturvärdesinventering (NVI) genomförs för att en bedömning av eventuell påverkan på naturmiljön ska vara möjlig.

Sweco tog kontakt med Länsstyrelsen i Södermanland för att klargöra om några undersökningar behöver göras utanför detaljplaneområdet eller om en NVI enligt svensk standard inom detaljplanegränsen är ett tillräckligt underlag. Detta med tanke på att en utökad båttrafik kan medföra indirekta effekter på naturen utanför gränsen. Länsstyrelsen förtydligade (e-post 2020-04-28) att en NVI inom detaljplanegränsen är tillräckligt men att denna bör kompletteras med ett resonemang kring vad en utökad båttrafik kan innebära för fågellivet, såsom i det närliggande naturreservatet Strandstuviken.

I området finns flertalet höga tallar som fastighetsägaren är intresserad av att till delar behålla genom att anpassa bebyggelsen. Därför fanns det ett behov av att inventering av värdefulla träd.

Med anledning av detta har Sweco AB, på uppdrag av fastighetsägaren Vivesta Udde AB, genomfört en naturvärdesinventering inom detaljplaneområdet. Syftet med en NVI är att identifiera, beskriva och värdera områden som är värdefulla för biologisk mångfald. För detta finns en svensk standard från Svenska institutet för standarder (SIS) som används i detta uppdrag. I uppdraget ingick också att ungefärligt mäta in värdefulla träd samt resonera kring eventuella effekter av utökad båttrafik.

Inventeringsområdet ligger i Oxelösunds kommun, på södra sidan av Stjärnholmsviken, nordväst om Oxelösund tätort (*Figur 1*). Inventeringsområdet är detsamma som gränsen för den nya detaljplanen och omfattar både land- och vattenområden. I uppdraget ingick att inventera både land och vattenområdet.

Figur 1. Planområdet (som också utgör inventeringsområdet) i Oxelösunds kommun, strax norr om Oxelösund tätort.

2 METOD

2.1 METODBESKRIVNING NVI

Inventeringen har genomförts enligt Svensk Standard SS 199000:2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning med tillhörande Teknisk rapport (SIS-TR 199001:2014). En översiktlig metodbeskrivning finns i Bilaga 1.

2.2 METODVAL NVI I DET HÄR UPPDRAGET

Naturvärdesinventeringen består av en förstudie och en fältinventering. När det gäller nogrannheten har ambitionsnivån *Medel* valts. Det innebär att naturvärdesobjekt som är minst 0,1 hektar stora och linjeformade objekt som är minst 50 m långa och 2 m breda har eftersökts (se Tabell 1 i Bilaga 1). Inga standardens tillägg har ingått i inventeringen (se Tabell 2 i Bilaga 1). Detta innebär att lägsta naturvärdesklass som ingår i inventeringen är *påtagligt naturvärde* (se mer om metoden i bilaga 1).

2.3 KRITERIER FÖR INVENTERING AV TRÄD

Värdefulla och skyddsvärda träd inventerades enligt definitionen av värdefulla och skyddsvärda träd som har tagits fram av Ekologigruppen (2017) samt Naturvårdsverkets definition av särskilt skyddsvärda träd. Dessa definitioner sammanfattas i *Tabell 1*.

Naturvårdsverket (2004) definierar **särskilt skyddsvärda träd** som:

- Jätteträd; träd ≥ 1 meter i diameter.
- Mycket gamla träd; gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
- Grova hålträd; träd $\geq 0,4$ meter på det smalaste stället upp till brösthöjd med utvecklad hålighet i stam (eller gren)

Ekologigruppen utvecklat metodiken och kompletterat denna klass med två ytterligare klasser (Ekologigruppen 2017):

- **Skyddsvärda träd**; exempelvis gamla träd (för tall gäller över 150 år), träd påvuxna av rödlistade arter, eller hålträd som inte är grova
- **Värdefulla träd**; utgörs främst av träd som kan utgöra ersättare till skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd. Exempel på värdefulla träd är nästan gamla träd (för tall gäller > 100 år)

Tabell 1. Definition av värdefulla eller skyddsvärda träd. Träden definieras utifrån ålder (vidkronighet, senvuxenhet, spärrgrenar, stamgrovlek, bark-karaktär), stamdiameter i brösthöjd, hålförekomst, mulmvolym och eventuella artfynd på stam eller i håligheter. Ett av kriterierna ska vara uppfyllda. (Definition av Särskilt skyddsvärda träd, Naturvårdsverket 2012. Definition av Skyddsvärda träd och Värdefulla träd, Ekologigruppen 2017)

Värdeklass	Ålder	Storlek/grovlek (diameter)	Hålträd m.m.	Skyddsvärda arter
Särskilt skyddsvärda träd (Naturvårdsverket 2012)	Mycket gamla träd; Gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.	Jätteträd >100 cm på det smalaste stället under brösthöjd.	Grovt hålträd >40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstam	Hotade arter eller flera rödlistade arter

Värdeklass	Ålder	Storlek/grovlek (diameter)	Hålträd m.m.	Skyddsvärda arter
Skyddsvärda träd	Gammalt, ek 150-200år, tall 150-200 år, björk 100-140 år, asp 100-140 år	Mycket grovt, tall 80-99 cm björk, asp 70-99 cm	Hålträd (asp 40-60 cm) blottlagd ved	Rödlistade arter eller flera naturvårdsarter
Värdefullt träd	Nästan gammalt. Tall, gran och ek 100-150 år, björk och asp 65-100 år	Grovt. tall 70-80 cm björk, asp 50-70 cm	Ersättningsträd till särskilt värdefullt träd	Ej grovt hamlat träd

2.4 TIDPUNKT OCH ANSVARIG PERSONAL

För förstudien och bedömningarna av landmiljön ansvarar Elin Håkansson. För bedömningar av vattenområden ansvarar Johan Storck. För bedömning av värdefulla träd ansvarar Mari Nilsson. Fältinventeringen utfördes 26 maj 2020. Ansvarig för interngranskning av rapporten hos Sweco är Eva Grusell.

2.5 INFORMATIONSKÄLLOR OCH LITTERATUR

Olika informationskällor (databaser) har genomförts för att undersöka om det finns tidigare kända naturvärden eller skyddad natur enligt 7 kap. Miljöbalken inom eller i direkt anslutning till inventeringsområdet. Källorna som har använts som underlag för listas i *Tabell 2*. Litteratur som använts i utredningen förtecknas i referenslistan.

Tabell 2. Informationskällor som legat till grund för förstudien.

Källa	Beskrivning	Datum för utdrag
ArtDatabanken SLU	Naturvårdsarter. Arter som har rapporterats in till systemet i Artportalen och Analysportalen. Uttag av artfynd görs via artdataportalen.se	maj 2020
GIS skikt Skogsstyrelsen	Biotopskyddsområden, områden med naturvårdsavtal, nyckelbiotoper och områden med naturvärden i skogen. Inventeringar gjorda av Skogsstyrelsen samt större markägare och skogsbolag. Sumpskogar. Skogsklädd våtmark identifierad via fjärranalys och i vissa fall inventerad i fält av Skogsstyrelsen.	maj 2020
GIS-skikt Naturvårdsverket	Skyddad natur: naturreservat, natura 2000-områden, fågelskyddsområden. I Naturvårdsverkets Miljödataportal har geodata om skyddade områden hämtats.	maj 2020
GIS-skikt Jordbruksverket	Ängs- och betesmarker. Databasen TUVÄ med resultat från svenska ängs- och betesmarksinventeringen, innehåller både ängs- och betesmarksobjekt och naturtypsytor.	maj 2020
Kartor Lantmäteriet	Historiska kartor, häradsekonomiska kartan (1897-1901), Historiska ortofoton ortofoton från 1960 respektive 1975	maj 2020

2.6 UTRUSTNING VID FÄLTARBETE

För datafångst i fält användes mobiltelefoner med ESRI:s applikation *Collector*. För inventering av vattenmiljön användes vattenkikare, vadarstövlar och Lutherräfsa.

2.7 OSÄKERHET I BEDÖMNINGEN

Den aktuella fältinventeringen utfördes tidigt på säsongen, i maj 2020, vilket innebär att förekomsten av marksvampar och en del kärlväxter inte har kunnat undersökas inom ramen för denna inventering. Vid fältbesöket hade många kärlväxter inte hunnit bilda blommor vilket försvårar artbestämningen. Detta innebär att det kan finnas ytterligare naturvårdsintressanta arter vilka ej har kunnat identifieras vid fältbesöket.

Noggrannheten på mobiltelefonernas GPS:er, som användes för att registrera data i fält, är i regel runt 5 meter. Viss justering av positioner och gränser gjordes i efterhand för att uppnå en högre noggrannhet. Justeringen gjordes i en GIS-programvara med stöd av flygfoton och höjddata/terrängmodell. Samtliga positionsangivelser får dock betraktas som ungefärliga.

3 RESULTAT FÖRSTUDIE

I Artportalen fanns två tidigare registrerade fynd av naturvårdsarter inom inventeringsområdet. Mandelblomma var registrerad på en fyndplats vid den öppna bergshällmarken i norra delen av området. Mandelblomma är en så kallade hävdgynnad art och en indikator för värdefulla ängs- och betesmarker. Sju fruktkroppar av talticka var registrerades på en tall på tallbacken invid campingen. Talticka är en indikator på gammal skyddsvärd tallskog. Se mer om naturvårdsarter i avsnitt 5.3.

I övrigt fanns inga tidigare kända områden med naturvärden eller skyddad natur inom detaljplaneområdet. Ungefär 300 meter norrut i Stjärnholmsviken ligger Strandstuvikens naturreservat och natura 2000 – område. Reservatet är känt för sitt rika fågelliv och utgör ett av länets viktigaste rastlokaler för flyttfåglar. Området består av ett par smala utskjutande uddar och två grunda havsvikar, Snäckviken och Strandstuviken men även norra delen av Stjärnholmsviken ligger inom reservatets gränser.

På historiska kartor från Lantmäteriet kan man se områdets markanvändning någon gång under perioden 1987 – 1901. Inom planområdet utgjordes området då av barrskog som sannolikt användes för skogsbete (Häradsekonomiska kartan (1897-1901). På historiska ortofoton från 1960 respektive 1975 är markanvändningen snarlik dagens, men trädskiktet är aningen glesare och det finns lite fler öppnare partier. Konferensanläggningen syns på båda kartorna.

4 RESULTAT FÄLTINVENTERING

Inventeringsområdet presenteras översiktligt i avsnitt 4.1, resultatet av naturvärdesinventeringen och identifierade naturvärdesobjekt presenteras i karta och i text i avsnitt 4.2. I kartan presenteras redovisas också identifierade värdefulla och skyddsvärda träd. Resultatet av trädinventeringen och respektive träd beskrivs dock i detalj i avsnitt 5 tillsammans med rekommendationer kring hantering av träden. Foton på värdefulla och skyddsvärda träd finns i *bilaga 2*.

4.1 ÖVERGRIPANDE BESKRIVNING INVENTERINGSOMRÅDET

Inventeringsområdet är ungefär 3 hektar stort, varav 2.7 hektar utgör landområde och 0.3 hektar vattenområde.

Inventeringsområdet gränsar i öster mot en populär badplats med sandstrand, Vivesta havsbad. Bebyggelsen i närområdet utgörs av småhus med blandat fritidshus och hus för permanentboende.

Närområdet samt inventeringsområdet är kuperat med i huvudsak omväxlande partier med gräsmatta respektive talldominerad blandskog (på både plattare mark och på kullar) och ett hållmarksområde i norr med block och sten och en bergsbrant ner mot vattnet.

I nordvästra delen ligger en liten sandstrand. Delar av gräsytorna nyttjas för uppställning av husvagnar/camping. Vägarna inom området har grusbeläggning. Centralt i området samt i anslutning till badplatsen finns grusytor som utgör parkering för bilar. Längst ut på Niclaslundsvägen på toppen av kullen i norr ligger ett trähus/tidigare konferensanläggning.

Intrycket av området domineras av ett glest trädskikt av relativt likåldriga högväxta tallar (Figur 2). Tallarna är ungefär 100 år gamla (bekräftat genom provborring i ett av träden). Förmodligen har en avverkning skett i början av 1900 – talet och därefter har träden fått växa upp igen.

Figur 2. Översiktsbild från inventeringsområdet. Bilden är tagen från en position centralt i området riktat mot norr. Bilden visar det glesta trädskiktet av likåldriga tallar som dominerar intrycket av platsen. Mellan trädstammarna skymtas den tidigare konferensanläggningen. Längst till höger i bilden ligger badplatsen Vivesta havsbad.

4.2 NATURVÄRDESOBJEKT

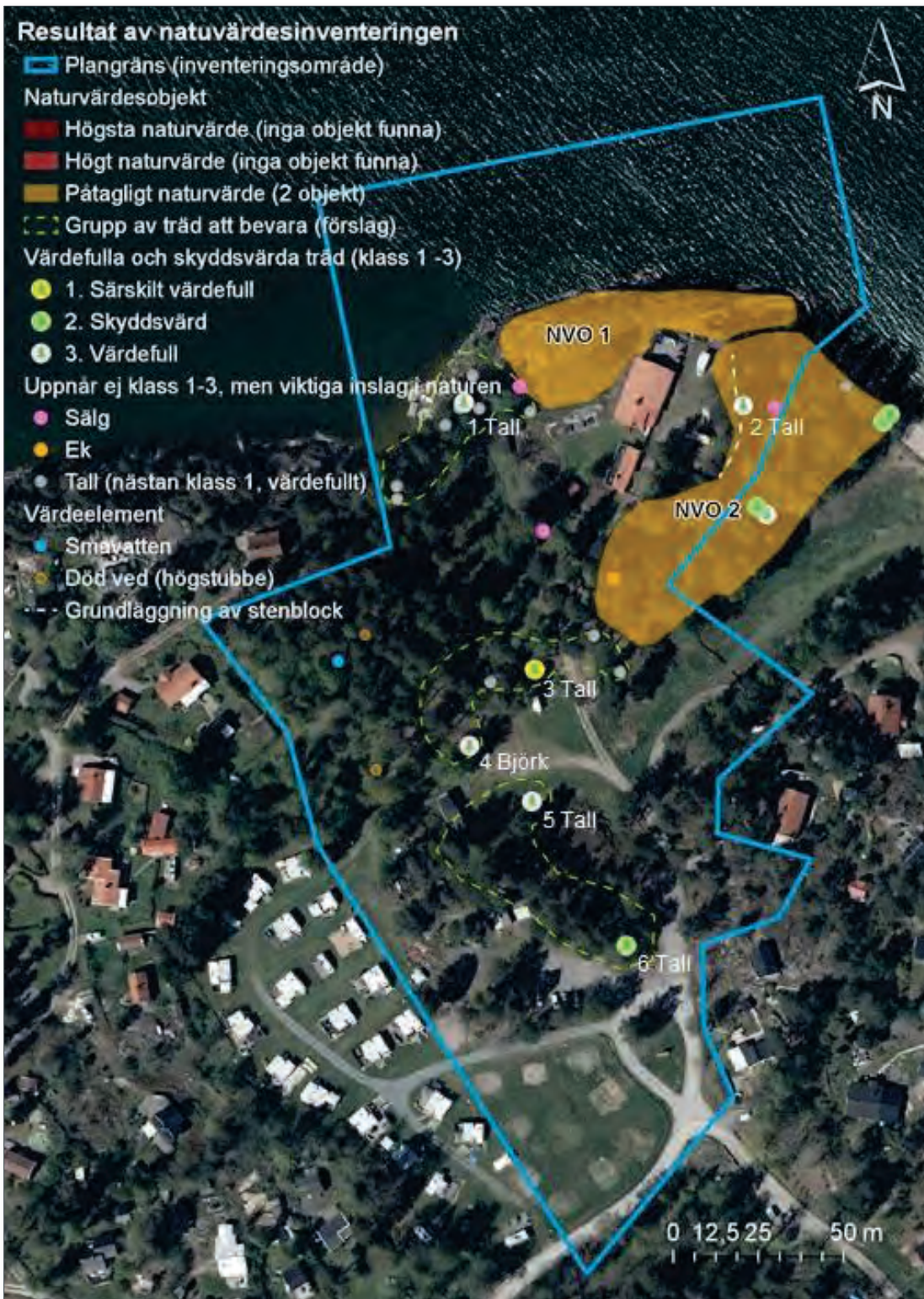
Under fältbesöken avgränsades två naturvärdesobjekt (NVO) med påtagligt naturvärde (

Tabell 3 och Figur 3). Naturvärdesobjektens beskrivs nedan och presenteras på karta i *Figur 3*.

Övrigt område bedömdes inte hysa tillräckligt höga värden för att uppnå någon naturvärdesklass enligt standarden (se beskrivning av övrigt område i avsnitt 5.4).

Tabell 3. Resultatet av fältinventeringen. Antal identifierade naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet.

Naturvärdesklass	Antal naturvärdesobjekt
1 – Högsta naturvärde Av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	-
2 – Högt naturvärde Av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	-
3 – Påtagligt naturvärde Av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	2

Figur 3. Resultat av naturvärdesinventeringen: identifierade naturvärdesobjekt, värdefulla och skyddsvärda träd, övriga värdeelement, samt förslag på grupper av träd att bevara. NVO 1= naturvärdesobjekt 1, NVO 2 = naturvärdesobjekt 2. Skyddsvärda och värdefulla träd beskrivs i avsnitt 5.

Naturvärdesobjekt 1 - Hällmark och bergsbrant med hävdgynnade arter

Naturvärdesobjekt nr	1	
Naturvärdesklass	Påtagligt naturvärde (klass 3)	
Areal (ha)	4,4	
Datum	2020-04-30	
Naturtyp	Berg och sten	
Biotop	Hällmarkstorräng	
Naturvårdsarter (funna under fältinv.)	Hävdgynnade ängs- och betesmarksarter: blåsuga ^T , bockrot ^T , brudbröd ^T , gul fetknopp ^T , gullviva ^{F,S,T} , gulmåra ^{T,S} , mandelblomma ^T , stymorsviol ^T , svartkämpar ^T , vit fetknopp ^T	
Naturvårdsarter arter (tidigare noterade)	mandelblomma ^T ,	
Artvärde	Påtagligt	
Biotopvärde	Visst	
Natura 2000-naturtyp	-	
Beskrivning	Objektet utgörs av en solbelyst öppen berghäll och en bergbrant mot vattnet. Floran är artrik med hävdgynnade arter av främst torrängskarraktär: mandelblomma, svartkämpar, brudbröd, smultron, bockrot, stymorsviol, andra violer, gråfibbla, äkta johannesört, gullviva, teveronika, ärenpris, blåsuga, vit fetknopp, gul fetknopp. I fältskiktet växer också exempelvis ljung,stensöta, kärleksört. Mot vattnet växer unga träd av rönn, tall, en. Vårdeelement som förekommer är inslag av blommande buskar, block sten, lodytor mot havet.	
Motivering till naturvärdesklass	Området utgörs av en havsnära torr, solbelyst hällmark med flertalet hävdgynnade arter (10 naturvårdsarter). Här finns värdeelement i form av block, stenröse, berg i dagen och blommande bärande buskar/träd.	
Inventerare	Elin Håkansson	
Utförande organisation	Sweco	

T = Typiskt art, S = Signalart, F = fridlyst art

Naturvärdesobjekt 2 - Talldominerad blandskog med karaktär av skogsbete

Naturvärdesobjekt nr	2	
Naturvärdesklass	Påtagligt naturvärde (klass 3)	
Areal (ha)	4,4	
Datum	2020-04-30	
Naturtyp	Ängs- och betesmark	
Biotop	Trädklädd betesmark	
Naturvårdsarter (funna under fältinv.)	<p>Hävdgynnade ängs- och betesmarksarter: blåsuga^T, bockrot^T, brudbröd^T, gullviva^{F,S,T}, gulmåra^{T,S}, mandelblomma^T, stymorsviol^T, svartkämpar^T, Arter kopplade till skog/träd: grovticka^{T,S} talltage^T</p>	
Naturvårdsarter (tidigare noterade)		
Artvärde	Påtagligt	
Biotopvärde	Visst	
Natura 2000-naturtyp	-	
Beskrivning	<p>Objektet utgörs av sydsidan av en kulle med karaktär av skogsbete. Området har sannolikt betats tidigare men hävden har upphört. Glest trädskikt (främst 110-åriga tallar, även björk samt enstaka ek, lönn, hassel, rönn, en, lärk) och en artrik flora av hävdgynnade arter: gulmåra, svartkämpar, gökärt, teveronika, blåsuga, mandelblomma, smultron, brudbröd, bockrot, gråfibbla, gullviva, styvmorsviol, dagdkåpor, kärringtand, åkervädd, starrarter. I fältskikt finns också exempelvis vitsippor och liljekonvalj. Värdeelement som förekommer är stenblock, mur/grundläggning av sten, två värdefulla träd (en äldre lärk och en äldre björk). Död ved saknas. Gräsmarken är i huvudsak frisk med inslag av torra partier. Objektet sträcker sig även en bit utanför detaljplaneområdet.</p>	
Motivering till naturvärdesklass	<p>Området präglas av dess karaktär av skogsbete. En söderslutning med glegt trädskikt, hög artrikedom (9 naturvårdsarter). Här finns värdeelement i form av block, sten, stengrund, blommande bärande buskar/träd, två värdefulla träd.</p>	
Inventerare	Elin Håkansson	
Utförande organisation	Sweco	

T = Typiskt art, S = Signalart, F = fridlyst art

4.3 NATURVÅRDSARTER

4.3.1 Begreppet naturvårdsarter

Naturvårdsarter är ett samlande begrepp för ett antal kategorier av arter som man måste, bör eller kan beakta vid naturvårdsbedömningar (Hallingbäck 2013). Idag omfattar detta begrepp juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter (Figur 4). En naturvårdsart kan ingå i en eller flera av kategorierna. Mer att läsa om naturvårdsarter finns i rapporten Naturvårdsarter utgiven av SLU (Hallingbäck 2013).

Figur 4. Figur som illustrerar de sex kategorier av naturvårdsarter som redovisas i rapporten Naturvårdsarter från ArtDatabanken SLU (Hallingbäck 2013).

4.3.2 Naturvårdsarter inom inventeringsområdet

Vid fältbesöket i maj 2020 noterades totalt 14 så kallade naturvårdsarter inom inventeringsområdet (Figur 5). Två av dessa fanns registrerade sedan innan i artportalen. Av naturvårdsarterna är tre kopplade till äldre skogsmiljöer (Tabell 4): talticka, talltagel och grovticka. Resterande 11 är kopplade till jordbrukslandskapets äng- och betesmarker (Tabell 5), exempelvis brudbröd, bockrot, gullviva, och mandelblomma.

Figur 5. Naturvårdsarter funna tidigare samt under inventeringen 26 maj. T = Typiskt art, S = Signalart, R = Rödlitad art. NVO 1 = Naturvärdesobjekt 1. NVO 2 = Naturvärdesobjekt 2.

Tabell 4. Naturvårdsarter kopplade till skogsmiljöer noterade under fältinventeringen, samt inom vilka naturvärdesobjekt (NVO) som dessa hittades. Tallticka och talltagel noterades utanför identifierade naturvärdesobjekt.

Art	Kategori av naturvårdsart	NVO 1	NVO 2
Grovticka	Signalart enligt Skogsstyrelsen Typisk art i 9060 Åsbarrskog		x
Tallticka	Rödlistad kategori Nära hotad Signalart enligt skogsstyrelsen Typisk art i 9010 Taiga Typisk art i 9060 Åsbarrskog		
Talltagel	Typisk art i 9010 Taiga		

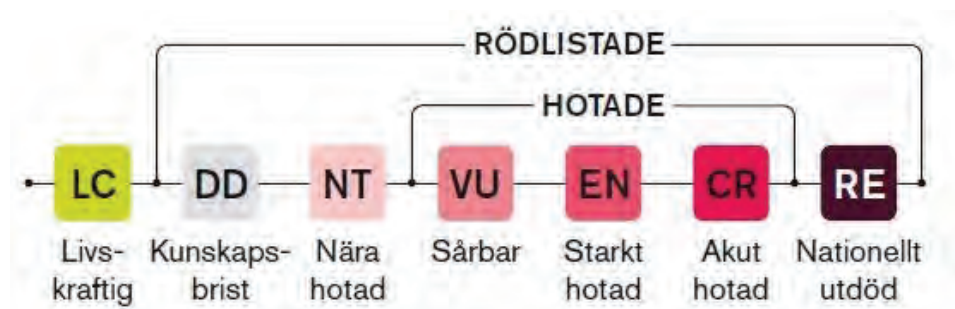
Tabell 5. Naturvårdsarter kopplade till ängs- och betesmark noterade under fältinventeringen, samt inom vilka naturvärdesobjekt (NVO) som dessa hittades. Ängsbräsman noterades utanför identifierade naturvärdesobjekt.

Art	Kategori av naturvårdsart	NVO 1	NVO 2
blåsuga	Typisk art i 9070 Trädklädd betesmark Typisk art i 4030 Torra hedar Typisk art i 6230 Stagg-gräsmarker Typisk art i 6270 Silikatgräsmarker	x	x
bockrot	Typisk art i 6270 Silikatgräsmarker	x	x
brudbröd	Typisk art i 5130 Enbuskmarker Typisk art i 6270 Silikatgräsmarker	x	x
gul fetknopp	Typisk art i 8230 Hällmarkstorräng Typisk art i 6280 Alvar Typisk art i 1230 Havsklippor Typisk art i 2130 Grå dyner	x	
gullviva	Fridlyst enligt 9 § Artskyddsförordningen Signalart i Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering 2017 Typisk art i 6270 Silikatgräsmarker Typisk art i 6510 Slätterängar i låglandet Typisk art i 6530 Lövängar Typisk art i 9070 Trädklädd betesmark	x	x
gulmåra	Signalart i Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering 2017	x	x
mandelblomma	Typisk art i 6270 Silikatgräsmarker	x	x
styv morsviol	Typisk art i 8230 Hällmarkstorräng	x	x
svartkämpar	Typisk art i 6270 Silikatgräsmarker	x	x
vit fetknopp	Typisk art i 6110 Basiska berghällar Typisk art i 6280 Alvar	x	
ängsbräsma	Signalart i Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering 2017		

4.3.3 Rödlistade arter inom inventeringsområdet

Tallticka utgör den enda av arterna identifierade inom utredningsområdet som är rödlistad. Den är rödlistad i kategorin nära hotad (NT¹).

Rödlistade arter är arter som bedöms löpa risk att försvinna ur landet. Kategorierna i rödlistan presenteras i *Figur 6*. Rödlistan utarbetas vart femte år av SLU Artdatabanken med hjälp av expertkommittéer och finns förtecknad i boken *Rödlistade arter i Sverige 2020*. Information om arters kategori finns att söka på webbsidan artfakta.se.

Figur 6. Förkortningar av de olika kategorierna i rödlistan.

4.3.4 Fridlysta arter inom inventeringsområdet

Gullviva utgör den enda av arterna identifierade inom utredningsområdet som är juridiskt skyddad och upptagen i artskyddsförordningen. I Södermanland är den fridlyst (skyddad) enligt 9 §, vilken lyder:

- 9 § I fråga om sådana vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 till denna förordning är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan*
- 1. gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och*
 - 2. plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.*

4.3.5 Typiska arter inom inventeringsområdet

Inom utredningsområdet noterades 12 så kallade typiska arter (t-arter). Tre av dessa är kopplade till barrskog: grovticka, tallticka och talltagel. Nio är kopplade till jordbrukslandskapet och ängs- och betesmarker: blåsuga, bockrot, brudbröd, gul fetknopp, gullviva, mandelblomma, styvmorsviol, svartkämpar och vit fetknopp.

Typiska arter är arter vars förekomst indikerar så kallad *gynnsam bevarandestatus* hos aktuell naturtyp. Systemet med typiska arter har utvecklats inom arbetet med EU:s art- och habitatsystem och uppföljning av Natura 2000-områden. Begreppet avser "mindre allmänna, lätt igenkännbara och lätthittade arter som genom sin närvaro indikerar fördefinierade kvalitéer i sin

¹ Förkortning NT brukar används för denna rödlistekategori, vilket är en förkortning av den engelska benämningen *near threatened*.

livsmiljö". Typiska arter för respektive naturtyp beslutas av Naturvårdsverket efter underlag från bland annat ArtDatabanken.

4.3.6 Signalarter inom inventeringsområdet

Inom utredningsområdet noterades fem så kallade signalarter. Två är signalarter för skog: grovticka och talticka. Tre är signalarter för äng- och betesmarker: gullviva, gulmåra och ängbräsma. Signalarter är arter som med sin närvaro eller frekvens indikerar att ett område har höga naturvärden. Signalarter har hittills främst använts i skog och signalarter för skog finns listade på Skogsstyrelsens hemsida. Jordbruksverkets har också pekat ut signalarter att använda för inventering av ängs- och betesmarker.

4.4 ÖVRIGT OMRÅDE

Hela inventeringsområdet har bedömts med samma noggrannhet. De delar av inventeringsområdet som inte ingår i något naturvärdesobjekt kallas *övrigt område*. Dessa ytor har bedömts inte uppfylla kriterierna för att uppnå påtagligt, högt eller högsta naturvärdesklass enligt standarden, eller så kan det finnas naturvärden inom övrigt område på ytor som är så små att de inte fångas upp med den valda detaljeringsgraden (medel), se avsnitt 3.2.

Övrigt område består av vattenområdet, gräsmattor, blandskog, en liten sandstrand, grusvägar samt grusparkeringar.

Följande värdeelement noterades inom övrigt område: tre värdefulla träd, ett skyddsvärt träd, ett särskilt skyddsvärt träd, ett småvatten och två högstubbar/död ved. Trädgårdsavfall har tippats i småvattnet och vattnet är kraftigt grumlat.

Gräsmattor hyser generellt låga naturvärden då miljön är ensartad och artfattig, och ofta näringspåverkad.

Skogsområdena i övrigt område har lite olika karraktärkaraktär: dels blandskog (likartad den i naturvärdesobjekt 2), med ett glest likåldrigt trädskikt av ca 110-åriga träd och visst uppslag av sly, dels blandskogsytter med inslag av hållmark och mindre träd och buskar och inslag av hävgynnade arter. Områdena saknar exempelvis äldre träd, död ved, andra värdeelement eller tillräckligt många naturvårdsarter för att uppnå en naturvärdesklass. Fältfloran har i huvudsak mer skoglig karaktär med exempelvis blåbärsris. Om naturvärdesklass 4 (visst naturvärde) hade ingått i inventeringen skulle antagligen delar av övriga skogsområden inom inventeringsområdet uppnått klassen visst naturvärde.

Den lilla stranden i nordväst bidrar till en varierad miljö med sand, platta klipphällar, besuggat vatten och ett trädskikt med al, sälg, en tall klassad som värdefull tall och ytterligare några tallar som är lite grövre än genomsnittet, nära att uppnå kriteriet för att klassas som värdefulla.

Det undersökta vattenområdet håller låga naturvärden och vattnet är starkt näringspåverkat som i sin tur har påverkat undervattensvegetationen. Här finns ingen tät undervattensvegetation som skulle kunna vara lämplig som lek eller uppväxtplats för eventuell fiskfauna. Det finns inte heller några områden som exempelvis vassområden eller låga skär som skulle kunna vara viktiga häckningsplatser för fågel.

5 VÄRDEFULLA TRÄD

5.1 ÄLDRE TRÄD VIKTIGA FÖR BIOLOGISKA MÅNGFALDEN

Ett gammalt träd har ofta utvecklade strukturer som gynnar biologisk mångfald. Exempel på sådana strukturer är stamhåligheter, vedblottor och döda grenar som kan bli hemvist för många arter. Många organismer är helt beroende av dessa mikrohabitat för sin överlevnad. Eftersom

gamla träd generellt sett är en bristvara i dagens skogar är många arter knutna till dessa strukturer hotade. Gamla träd är oftare vid sämre vitalitet än unga, och sjuka träd som börjat angripas av olika arter insekter och vedsvampar har generellt högre naturvärden än friska träd. Sammanfattat kan man säga att ju äldre ett träd tillåts bli desto högre naturvärden kommer det att få.

5.2 RESULTAT INVENTERING AV TRÄD

Vid fältinventeringen noterades sex träd inom detaljplaneområdet vilka uppfyllde kriterierna för att klassificeras som värdefullt, skyddsvärt eller särskilt skyddsvärt träd (*Tabell 6*). Av dessa klassificeras s fyra som värdefulla, ett som skyddsvärda och ett som särskilt skyddsvärt. Trädens placering presenteras på kartan i *Figur 3*. Foton på träden finns i *bilaga 2*.

Ytterligare ett värdefullt och tre skyddsvärda träd noterades strax utanför detaljplanegränsen: en lärk, en björk, en sälg och en tall. Dessa markeras i kartan i *Figur 3*.

Tabell 6. Särskilt skyddsvärda träd, skyddsvärda träd och värdefulla träd identifierade inom inventeringsområdet. Se trädens placering i Figur 3

Träd - nummer	Trädslag	Kategori	Beskrivning
1	Tall	Värdefullt	75 cm i diameter
2	Tall	Värdefullt	70 cm i diameter
3	Tall	Särskilt skyddsvärt	Hålträd, 60 cm i diameter
4	Björk	Värdefullt	50 cm i diameter
5	Tall	Värdefullt	70 cm i diameter
6	Tall	Skyddsvärt	Tall med sju fruktkroppar av den rödlistade (NT) arten tallticka, 55 cm i diameter

5.2.1 Särskilt skyddsvärda träd inom detaljplaneområdet

Inom detaljplaneområdet identifierades ett träd som särskilt skyddsvärt träd; träd nummer 3, en grov tall (60 cm i diameter) som dessutom är hålträd med flera välutvecklade hål. Träd i denna kategorin är särskilt värdefulla för att bibehålla en biologisk mångfald i trädmiljöer och kan hysa en värdefull flora och fauna, med förekomster av rödlistade arter. Naturvårdsverket rekommenderar samråd kring särskilt skyddsvärda träd om det planeras åtgärder som bedöms påverka trädet:

”Om en åtgärd på ett särskilt skyddsvärt träd kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska den som planerar att vidta åtgärden lämna in en anmälan för samråd hos länsstyrelsen” (Naturvårdsverkets webbsida, se länk i referenslistan).

5.2.2 Skyddsvärda träd inom detaljplaneområdet

Inom detaljplaneområdet identifierades ett träd som skyddsvärt träd, träd nummer 6, en tall med sju fruktkroppar av den rödlistade arten tallticka (kategori nära hotad, NT). Träd i denna kategori är nära att bli särskilt skyddsvärda träd.

5.2.3 Värdefulla träd inom detaljplaneområdet

Inom detaljplaneområdet identifierades fyra träd som värdefulla: träd nummer 1, en grov tall (75 cm i diameter) med brandspår på stammen, träd nummer 2, en grov tall (70 cm i diameter), träd nummer 4, en grov björk (50 cm i diameter) och träd nummer 4, en grov tall (70 cm i diameter). Träd i denna kategori är nära att bli skyddsvärda träd.

5.3 REKOMMENDATION GÄLLANDE TRÄD I DETALJPLANEN

Värdefulla och skyddsvärda träd är viktiga inslag i landskapet som bidrar till biologisk mångfald. Det rekommenderas därför att samtliga eller så många som möjligt av de värdefulla och skyddsvärda träden sparas. Särskilt rekommenderas att träd i kategorin särskilt skyddsvärda sparas.

Utöver värdefulla/skyddsvärda träd finns flertalet träd, främst tallar, som är omkring 100 år inom inventeringsområdet. Dessa är inte fullt så gamla eller grova som de värdefulla och skyddsvärda träden men hyser ändå värden för biologisk mångfald. På relativt kort sikt kan de utveckla höga värden. I kartan i *Figur 3* pekas ett antal tallar ut som är nära att uppnå klassen värdefulla träd. Det är positivt om så många som möjligt av dessa träd sparas.

Utöver dessa träd markeras också en medelstor ek (35 cm i diameter, inom naturvärdesobjekt 2) och tre sälgar ut i *Figur 3*. Sälgar har ett särskilt värde som födokälla åt insekter då den blommar tidigt på säsongen. Vad det gäller ek råder det brist på ädellövträd i landskapet generellt och de har potential att många hundra år gamla och utveckla höga värden för biologisk mångfald. Det är positivt ut naturmiljösynpunkt om så många som möjligt av sälgar och ekar sparas.

Ett tillvägagångssätt för att planera bevarandet av träd i detaljplaneområdet kan vara att bevara grupper av träd. Förslag på tre områden med grupper av träd att bevara presenteras i kartan i *Figur 3*. Områdena inkluderar värdefulla och skyddsvärda träd, och träd som är nära att uppnå klassen värdefulla. Inom dessa områden rekommenderas också att träd med varierande ålder sparas för att erhålla ett trädbestånd med åldersvariation, kontinuitet och rekreativvärde.

6 KONSEKVENSN ÖKAD BÅTTRAFIK

6.1 BAKGRUND FRITIDSBÅTARS PÅVERKAN

Fritidsbåtar ger upphov till negativa effekter på kustmiljön. Med fritidsbåtslivet följer en rad olika aktiviteter som var och en ger upphov till flera olika typer av miljöpåverkan.

Grunda miljöer med sand-, ler- och gyttjebottnar tillhör de mest produktiva och värdefulla miljöerna längs Sveriges kuster. De solbelysta bottenarna värms upp fort på våren och vattentemperaturen under vår och sommar är högre än i havet utanför. Detta tillsammans med naturligt näringsrika bottenbotten ger en hög biologisk produktion av en stor mängd växter och botten djur och goda uppväxtförhållande för unga fiskar.

Dessa områden utgör en viktig miljö för olika arter av marina och limniska kärlväxter, såsom ålgräs natar samt kransalger vilka fyller viktiga ekosystemfunktioner längs Sveriges kuster.

Vegetationen tillför fysisk struktur till en annars kal mjukbotten och utgör en viktig livsmiljö för många små växter och djur, vilket höjer den biologiska mångfalden. Vegetationsklädda mjukbottnar utgör också viktiga födosöks-, lek – eller uppväxtområden för många olika fiskarter

Båttrafik och ankring leder till uppgrumling och erosion av sediment samt till skador på bottenmiljön. Undervattensbuller från båtarnas motorer kan störa fiskar och däggdjur. Vidare

medför användning av fritidsbåtar utsläpp av giftiga ämnen och föroreningar från båtbottnfärger och förbränningsmotorer.

Det stora antalet motorbåtar och vattenskotrar, trenden att motorerna blir allt större, samt det faktum att båtarnas förbränningsmotorer idag saknar avgasrening medför att fritidsbåtar släpper ut stora mängder föroreningar och växthusgaser. Utsläpp av giftigt koppar från fritidsbåtars bottenfärger är också betydande och bidrar till att halten av koppar i vattenmassan är över gränsvärdet för god miljöstatus i 85 % av alla klassade kustvattenförekomster.

6.2 VATTENOMRÅDET I DETALJPLANEOMRÅDET

Det undersökta vattenområdet ligger på södra sidan av Stjärnholmsviken, nordväst om Oxelösund. Sträckan är helt öppen och utsatt för väder och vind vilket. Vattendjupet blir snabbt 3 meter och håller det djupet på en sträcka av 25-30 meter ut från land innan djupet ökar till cirka 6 meter. Baserat på dessa observationer gjorda vid fältbesöket uppskattas att vattencirkulationen på platsen är god och att vattnet kan strömma fritt.

Närmast land finns hållar, block och sten innan bottensubstratet en bit från land övergår till en sand/mjukbotten blandat med block och sten. Här finns även några större block. Både i den östra samt den västra delen av undersökningsområdet finns grundare sand/grus bottnar.

Vegetationen är sparsam och det finns bara enstaka exemplar av natar och slingor. Blåstångsplantor finns närmast land men de är små och starkt påverkade av påväxt av fintrådiga alger. I zonen närmast land växer tätt med grönslick.

Området bedöms inte ha sådana värden att det idag skulle kunna vara viktigt för fiskfaunan som födosöks-, lek- och uppväxtplats. Ej heller bedöms området viktigt som häcknings-, uppväxt- eller födosöksplats för fågellivet då det är så öppet samt att det saknar exempelvis musselbottnar.

6.3 BEDÖMNING PÅVERKAN

En ökad båttrafik skulle kunna ha en negativ påverkan på de strukturer som finns i området idag. Påverkan bedöms dock som liten, eftersom:

- naturvärdena på platsen är låga
- vattencirkulationen på platsen uppskattas vara god

En god vattencirkulationen gör att eventuell påverkan av grumling blir liten då det suspenderade bottensubstratet skulle föras iväg och inte lägga sig direkt på platsen, om det exempelvis skulle byggas bryggor där. Påverkan från avgaser och läckage från bottenfärger blir även den liten genom utspädningseffekter tack vare den goda vattencirkulationen.

En ökad båttrafik till Vivesta bedöms inte heller påverka andra områden i närområdet som exempelvis Strandstuvikens naturreservat då det ligger väl norr om den aktuella platsen då viken är bred.

7 SAMLADE REKOMMENDATIONER

Följande rekommendationer inför framtagande av ny detaljplan ges ur aspekten naturvärden/biologiska mångfald:

Naturvärdesobjekten

- Spara i sin helhet de två naturvärdesobjekten med påtagligt naturvärde. Det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden i landskapet blir kvar efter exploateringen och att kvaliteten bibehålles och gärna förbättras.
- Om naturvärdesobjekt nummer 2 exploateras, flytta om möjligt grässvålen med de hävdgynnade arterna till en annan plats

Träden

- Spara grupper av träd, se förslag på områden i *Figur 3* samt resonemang kring detta i avsnitt 6.3. Alternativt bevara utpekade värdefulla, skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd med höga värden på annat sätt.
- Spara om möjligt sälgar och ädellövträd såsom ek. Ädellövträd har potential att bli mycket gamla och hysa stora värden. Sälgar har ett särskilt värde för insekter då de blommar tidigt på året.
- Spara om möjligt identifierade högstubbar. Om marken där högstubbarna står ska exploateras kan de fällas och läggas på annan plats inom området. Död ved utgör ett viktigt inslag i naturen för att upprätthålla den biologiska mångfalden. Det är dessutom generellt stor brist på död ved i landskapet.

Småvattnet

- Behåll om möjligt småvattnet och utför en restaurering i syfte att förbättra vattenkvaliteten. Dumpat material behöver rensas bort. Förekomst av vatten bidrar alltid positivt till biologiska mångfald och fiskfria småvatten har potential som livsmiljö åt groddjur.

Rekommendationer gällande båttrafik

- saknas

8 REFERENSER

Artfakta SLU ArtDatabanken 2020. <https://artfakta.se/artbestamning> /2020-05-27

Artskyddsförordning (2007:845)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/artskyddsforordning-2007845_sfs-2007-845 /2020-05-27

Ekologigruppen (2017) Naturvärdesinventering Kallfors ängar och Norra Myrstugan Underlag till detaljplan, Södertälje Kommun. Se definition av värdefulla och skyddsvärda träd i bilaga 3 i rapporten.

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala.

https://www.artdatabanken.se/globalassets/ew/subw/artd/2.-var-verksamhet/publikationer/9.-naturvardsarter/rapport_naturvardsarter.pdf

Jordbruksverket Ängs- och betesmarksinventeringen – Metodik för inventering från och med 2016.

<https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/ra179.html> /2020-05-27

Naturvårdsverket (2004) Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet, rapport 5411. <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-5411-2.pdf>

Naturvårdsverkets webbsida: Samråd om åtgärder på särskilt skyddsvärda träd

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Samhallsplanering/Samrad-vid-andring-av-naturmiljon/sarskilt-skyddsvarda-trad/> 2020-06-04

Nitare J. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning.

SIS (2014). Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk Standard SS 199000:2014.

SIS (2014). Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

SLU (2008) Typiska arter och kriterier för dessa. <https://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/natura-2000/naturtyper/typiska-arterkriterier.pdf> /2020-06-03

SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

<https://www.artdatabanken.se/globalassets/ew/subw/artd/2.-var-verksamhet/publikationer/31.-rodlista-2020/rodlista-2020> /2020-05-27

Bilaga 1

METOD ENLIGT SIS-STANDARD

Nedan beskrivs översiktligt principerna för en naturvärdesinventering (NVI) som följer den rådande standarden (SS 199000:2014).

NATURVÄRDESINVENTERING ENLIGT SIS-STANDARD

Sedan 2014 finns en standard för hur naturvärdesinventeringar avseende biologisk mångfald ska genomföras och rapporteras (SIS 2014). Naturvärdesinventering benämns ofta förkortat för NVI. Här följer en kort översikt av metoden.

Syftet med en naturvärdesinventering är att träffsäkert identifiera, beskriva och värdera områden som har betydelse för den biologiska mångfalden. Genom att standardisera hur naturvärdesinventeringar ska göras underlättas arbetet för alla parter och bedömningarna kan bli mer enhetliga.

Det ingår inte i en NVI enligt standard att bedöma hur den biologiska mångfalden påverkas av en planerad exploatering eller hur olika arter och områden ska skyddas juridiskt. Inte heller syftar en NVI till att belysa andra viktiga miljöaspekter som till exempel förutsättningar för friluftsliv, kulturmiljö eller olika ekosystemtjänster. Däremot kan en NVI vara ett viktigt underlag för sådana bedömningar.

Den standardiserade arbetsmodellen följer ett antal steg:

1 UTFORMA UPPDRAGET UTIFRÅN BEHOV

Det finns enligt standarden tre sätt att anpassa en NVI till de aktuella behoven.

För det första avgörs om NVI:n ska omfatta enbart en **förstudie** (kallas ibland för skrivbordstudie) eller även en fältinventering. Om man väljer enbart förstudie innebär det att naturvärdesobjekt (NVO) avgränsas utifrån kartor, flygbilder och andra tillgängliga kunskapsunderlag. De identifierade områdena behöver i så fall inte naturvärdesklassas, det räcker med att ange att de har "potentiellt naturvärde". En naturvärdesbedömning på förstudienivå är alltid preliminär.

För det andra avgörs om om förstudien ska följas upp med en NVI på **fältnivå**, det vill säga att den ska inkludera inventering i fält. Då identifieras naturvärdeobjekt med naturvärdesklass 1 (högsta naturvärde), 2 (högt naturvärde) och 3 (påtagligt naturvärde). Man kan då välja mellan tre olika detaljegrader (*Tabell 1*). Detaljeringsgraden avgör hur små naturvärdesobjekt man har för avsikt att kunna identifiera i fält.

Tabell 1. En NVI kan göras med tre olika detaljeringsgrader. Tekniska rapporten (SIS-TR 199001:2014) har vissa rekommendationer om vilken detaljeringsgrad som är lämplig i olika sammanhang.

Detaljeringsgrad	Storlek på naturvärdesobjekt som ska kunna identifieras i fält
Översikt	Minst en yta på 1 hektar (100 x 100 meter) eller ett linjeformat objekt som är minst 100 meter långt och 2 meter brett.
Medel	Minst en yta på 0,1 hektar (32 x 32 meter) eller ett linjeformat objekt som är minst 50 meter långt och en halv meter brett.
Detalj	Minst en yta på 10 m ² (3,2 x 3,2 meter) eller ett linjeformat objekt som är minst 10 meter långt och en halv meter brett.

För det tredje finns sex så kallade **tillägg** (Tabell 2). Tilläggen inte ingår i metodens grundutförande utan utgör tillval.

Tabell 2. En NVI kan göras med sex olika tillägg.

Tillägg	Kommentar
Naturvärdesklass 4	Även naturvärdesobjekt med "Visst naturvärde" identifieras och avgränsas, på kartor markeras de med gul färg.
Generellt biotopskydd	Alla områden som omfattas av generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11 § Miljöbalken och Förordningen om områdesskydd kartläggs.
Värdeelement	Värdeelement är inslag i naturen som gynnar biologisk mångfald, t.ex. gamla träd, vattensamlingar eller stenmurar.
Detaljerad redovisning av artförekomst	Innebär att förekomst av naturvårdsarter redovisas på karta eller med koordinater och med en noggrannhet på minst 10-25 meter.
Fördjupad artinventering	Specifika arter eller artgrupper eftersöks särskilt inom hela eller delar av inventeringsområdet, resultatet inarbetas i klassningen av NVO.
Kartering av Natura 2000-naturtyp	Eventuella Natura 2000-naturtyper identifieras, avgränsas och bedöms med stöd av Naturvårdsverkets manualer.

2. FÖRSTUDIE/SKRIVBORDSTUDIE

Inventeringsområdet avgränsas, tidigare kända naturvärden studeras och en preliminär bedömning av vilka områden som kan antas ha störst betydelse för biologisk mångfald görs.

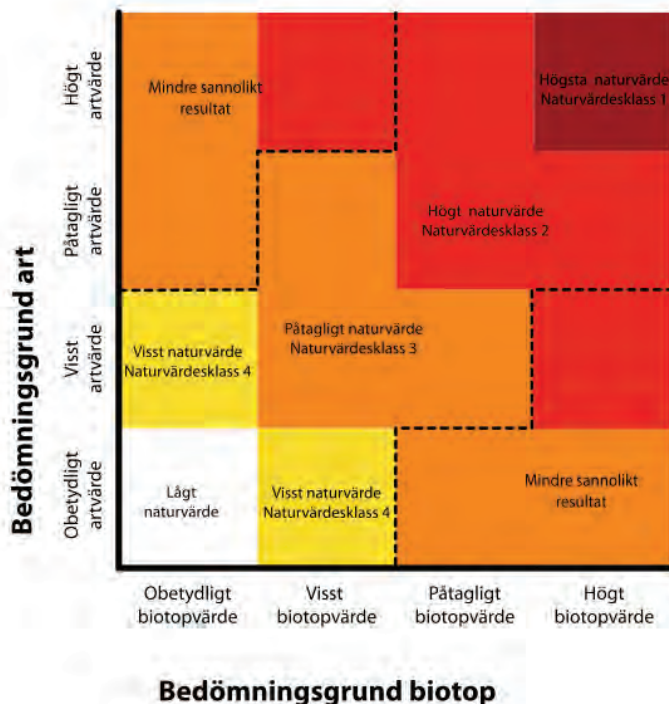
3. INVENTERING I FÄLT

Därefter genomsöks inventeringsområdet i fält. Metoden utgår ifrån två bedömningsgrunder och man letar specifikt efter så kallade naturvårdsarter (bedömningsgrund **artvärde**) och man bedömer olika biotopers förutsättningar att hysa biologisk mångfald (bedömningsgrund **biotopvärde**).

4. TILLDELA VARJE NATURVÄRDESOBJEKT EN NATURVÄRDESKLASS

När bedömningsgrunderna artvärde respektive biotopvärde är definierade för ett visst avgränsat fastställs dess **naturvärdesklass** med hjälp av matrisen i *Figur 1*. Om det finns en osäkerhet i bedömningen ska det anges, då betecknas klassningen som preliminär. I sitt grundutförande innehåller standarden tre naturvärdesklasser: 1 – Högsta naturvärde (markeras med vinröd färg på kartor), 2 – Høgt naturvärde

(klarröd färg på kartor) och 3 – Påtagligt naturvärde (orange färg). Som tillägg finns klass 4 – Visst naturvärde (gul färg). Vad de olika klasserna står för beskrivs i *Tabell 3* nedan. Områden som tilldelas en naturvärdesklass benäms **naturvärdesobjekt** (NVO). De delar av inventeringsområdet som inte avgränsas som NVO kallas övriga områden.

Figur 1. Matrix som beskriver hur sammanvägning av bedömningsgrunderna biotop och art görs till en naturvärdesklass enligt Svensk standard SS 199000:2014. I metodens grundutförande ingår att identifiera naturvärdesobjekt med påtagligt, högt eller högsta naturvärde. Att identifiera naturvärdesobjekt med visst naturvärde utgör ett tillägg. Områden som får lågt naturvärde utgör inte ett naturvärdesobjekt.

Tabell 3. Naturvärdesklasser enligt Svensk standard SS 199000:2014.

<p>Naturvärdesklass 1 (Högsta naturvärde)</p> <p>Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.</p>
<p>Naturvärdesklass 2 (Högt naturvärde)</p> <p>Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. (Naturvärdesklass 2 motsvarar ungefär Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, lövskogsinventeringens klass 1 och 2, ängs- och betesmarksinventeringens klass aktivt objekt, ängs- och hagmarksinventeringens klass 1–3, ädellövskogsinventeringen klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet, våtmarksinventeringens klass 1 och 2, rikkärrsinventeringens klass 1–3, limniska nyckelbiotoper, skogsbrukets klass urvatten, värdekärnor i naturreservat samt fullgoda Natura 2000-naturtyper. Detta förutsatt att de inte uppfyller högsta naturvärde.)</p>
<p>Naturvärdesklass 3 (Påtagligt naturvärde)</p> <p>Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. (Naturvärdesklass 3 motsvarar ungefär ängs- och betesmarksinventeringens klass restaurerbar ängs- och betesmark, Skogsstyrelsens objekt med naturvärde, lövskogsinventeringens klass 3, ädellövskogsinventeringens klass 3, våtmarksinventeringens klass 3 och 4 samt skogsbrukets klass naturvatten.)</p>

**Naturvärdesklass 4 (visst naturvärde) INGÅR EJ I GRUNDUTFÖRANDE AV METODEN, UTAN
UTGÖR ETT TILLÄGG**

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

(Naturvärdesklass 4 motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringar som gjorts. Naturvärdesklass 4 motsvarar ungefär områden som omfattas av generellt biotopskydd men som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass. Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionsskog med fler-skiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.)

5 REDOVISA RESULTATET AV INVENTERINGEN

Enligt standarden ska resultatet av naturvärdesinventeringen redovisas i en rapport som innehåller den information som standarden kräver. Geografisk information ska även redovisas i GIS och observationer av naturvårdsarter ska registreras i Artportalen eller motsvarande nationell databas för artrapportering.

Bilaga 2

FOTON AV VÄRDEFULLA, SKYDDSVÄRDA OCH SÄRSKILT SKYDDSVÄRDA TRÄD

1. Tall Värdefullt träd, saknar pansarbark, 75 cm i diameter.

2. Tall, Värdefullt träd, saknar pansarbark, 75 cm i diameter.

3. Tall, särskilt skyddsvärt träd, hålträd, 60 cm i diameter.

4. Björk, värdefullt träd, 50 cm i diameter

5. Tall, värdefullt träd, 70 cm i diameter

6. Tall, skyddsvärt träd, 55 cm i diameter, sju fruktkroppar av den rödlistade (kategori nära hotat, NT) arten tallticka.

Naturvärdesinventering NVI Vivesta Udde

ORDERER Vivesta Udde AB
ASSIGNMENT 13011366 Vivesta Udde NVI
CONSULTANT Sweco Environment AB
TEXT Elin Håkansson, Johan Storck, Mari Nilsson
REVIEW Eva Grusell
EDITING -